

УДК. 001.8:005.2:658

**ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ
ТА КОНТРОЛЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ**

Єршова Наталя Юріївна, к.е.н., доцент,
професор кафедри економічного аналізу та обліку НТУ «ХП»

Жадан Тетяна Андріївна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку НТУ «ХП»

Динамічні умови зовнішнього середовища потребують від суб'єктів господарювання прийняття ефективних управлінських рішень, інформаційною базою яких є аналітичні розрахунки. Сьогодні для економічної практики мало обмежитися розрахунком план-фактних відхилень кожного показника. Повноцінну оцінку економічного стану суб'єктів господарювання можна отримати на основі детального комплексного аналізу їх господарської діяльності. Проблемам аналізу господарської діяльності підприємств приділяють увагу в наукових працях вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких: М.І.Баканов, Г.І. Кіндрацька, І.Д.Лазаришина, Дж. Ван Хорн, А.Д. Шеремет, Б. Райан, Ж. Рішар, Г.В. Савицьката ін. [1,2].

Сфера готельно-ресторанного господарства на території України розвивається нерівномірно і має чітко виражений регіональний характер. Ресторанний бізнес має свою специфіку, оскільки поєднує виробничу, торговельну та сервісну функції. Це обумовлює певні складнощі при розробці системи підготовки інформації для аналізу з метою оцінки та контролю господарської діяльності підприємств ресторанного господарства.

На основі статистичних даних обсяг реалізованих послуг і товарів суб'єктами готельно-ресторанного бізнесу в 2017 році становив 22005,5 млн. грн, що на 8316,9 млн. грн менше, ніж у 2016, та 1901,1 менше, ніж у 2015 році. Кількість зайнятих працівників у 2017 році складала 210,5 тис. осіб (46,9 % – на підприємствах та 53,1 – у фізичних осіб-підприємців), що на 57 тис. осіб менше, ніж у 2016 році. У 2017 році 59,5 % суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу одержали за результатами діяльності прибуток, який становив 369,3 млн. грн, що на 419,0 млн грн менше, ніж у 2016, та на 489,4 млн грн менше ніж у 2015 році. Загалом фінансовий результат до оподаткування учасників ринку готельно-ресторанного бізнесу України у 2016 році складав 6825,2 млн грн, що на 5554,7 млн грн менше, ніж у 2015, на 5962,7 млн грн менше, ніж у 2014 році. Рентабельність операційної діяльності у 2016 році становила -26,6 %, що на 23,8 % менше, ніж у 2015, 25,5 % менше, ніж у 2014, та 24,8 % менше, ніж у 2013 році [4].

Для сфери ресторанного бізнесу при проведенні аналізу господарської діяльності використовуються ряд методів, серед яких такі. Факторний аналіз – виявлення, класифікація і оцінка ступеня впливу окремих факторів (ланцюгові підстановки, арифметичні різниці, логарифмічний, інтегральний аналіз).

Математико-статистичні методи вивчення зв'язків: кореляційний аналіз; регресійний аналіз; дисперсійний аналіз; метод головних компонент; коваріаційний, кластерний аналіз; методи головних компонент, середні і відносні величини, угруповання; графічний і індексний методи обробки рядів динаміки. Кон'юнктурний - встановлення поточного стану з позицій співвідношення попиту і пропозиції. Моніторинг - детальний, систематичний аналіз змін. Експертний - оцінка ситуації високим класом фахівцями.

Методи аналізу господарської діяльності підприємств ресторанного бізнесу для оцінки ефективності їх діяльності може з'єднати формальну схему теорії прийняття рішень з конкретною проблемою, яка має бути вирішена. Використання методу або їх групи визначається цільовими орієнтирами проведення аналізу господарської діяльності, а також наявністю достовірної та повної інформації. Отже, виникає необхідність синтезу кількісного і якісного аналізу управлінських процесів, а також вдосконалення аналітичного забезпечення процесів прийняття рішень. Одним з методів, який дозволяє отримати наочне уявлення про динаміку і стабільності процесів, що відбуваються, їх тенденції і структурні зрушення і визначити переломні моменти в житті підприємств ресторанного бізнесу є якісний аналіз. В його основу покладені результати якісної теорії диференціальних рівнянь: на побудові і аналізі фазових портретів економічних відносин на основі даних бухгалтерської звітності. При проведенні такого дослідження стає очевидно, в якій області знаходяться джерела проблем підприємства, чи спричинені вони впливом зовнішньоекономічного середовища або причини цих проблем лежать всередині самої організації. Залежно від результатів дослідження або може з'явитися необхідність у розробці нової маркетингової політики, або буде потрібно пошук способів для усунення джерел проблем внутрішньоекономічного характеру (наприклад, виробничого або збутового).

Проведення аналізу господарської діяльності підприємств ресторанного бізнесу для оцінки ефективності їх діяльності доцільно проводити в наступні п'ять етапів. I. підготовчий - збір необхідної інформації для аналізу господарської діяльності; II. організаційний; III. моніторинг стану певного об'єкта або процесу за кілька часових періодів, що дає можливість спостерігати за результатами впливу різних внутрішніх і зовнішніх факторів на господарську діяльність; IV. оцінка ефективності господарської діяльності. V. підготовка інформації для прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – Минск: ООО «Невское знание», 1999. – 688 с.
2. Габдуллина Г.К. Метод экономического анализа как способ познания экономического субъекта / Г.К.Габдуллина, Г.А.Хазияметова // Проблемы современной экономики – №2(46). – 2013. – С.135-138.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.